

WAT 'ANDEREN DOEN

Uit de regionale bladen

In het *Tijdschrift van de Historische Kring Breukelen* (jrg. 10, nr. 2) staat een artikel dat alleen al door het schitterende fotomateriaal opvalt. Het is van D. Reyneveld en gaat over de inundaties 1944/45 in de Vechtstreek. Het zijn luchtfoto's genomen in april 1945 van Nieuwer Ter Aa en het noorderlijk gedeelte van de polder Oukoop. Tevens wordt het verzet in Kockengen, het protestants-christelijk onderwijs in Breukelen en Breukelen in oorlogstijd beschreven. Het blad begint met een kort artikel over hoe er in Nederland werd gedacht over de opkomst van het fascisme in Hitler-Duitsland in het Interbellum. Redactie: Mw. H.A. Manten-Werker, Oud Aa 37, Breukelen.

Het tweede nummer van het *Tijdschrift van de Historische Kring Maarssen* (jrg. 22, nr. 2) brengt naast enkele korte artikelen over de periode 40-45 een bijdrage van de heer Du Croo de Vries over de familie Van Lier. Deze joodse familie afkomstig uit het Duits-Gronings grensgebied vestigde zich in de 2e helft van de 18e eeuw in Maarssen en wisten parnassijns (kerkbestuurders) te worden in de Hoogduits-joodse gemeente van Maarssen en Utrecht. Dit artikel is een bewerking van een lezing gehouden op 21 december 1993 naar aanleiding van de overhandiging van de in druk verschenen inventaris van het archief van de Nederlandsche Israëlietische Gemeente Utrecht aan de voorzitter van het kerkbestuur. Redactie: Mozartlaan 5, 03465-65471.

Van Zoys tot Soest (jrg. 15, nr. 4) opent met een artikel over de runderpest in Soest in de 18e en 19e eeuw. De ziekte heerste vooral in de 18e eeuw. In die periode waren er 3 golven van de veeppest: in 1713/14, 1745 en in 1786-1786. Door tegenwerkende boeren (zij zagen hierin de stafende hand van God) was de ziekte moeilijk te bestrijden. De enige remedie tegen de ziekte was afmaken van het vee. Naast het tweede deel in een artikelenreeks over het R.K.-onderwijs in Soest het inleidende artikel van een artikelenserie over de protestantse familie Schimmel. Het

verhaal begint in de 17e eeuw in Amersfoort en Leusden.

Historische Kijk op Weesp (jrg. 10, maart '95) biedt een rijke variatie van korte artikelen aan. Eén ervan is een samenvatting van een lezing over de geschiedenis van de beiaard. Allereerst wordt de functionele en de magische betekenis van de klok uitgelegd. Via het Oosten wordt de klok in Europa geïntroduceerd door Ierse monniken. In het westen is de klok dan ook een duidelijke schepping van het Christendom. Verder een artikel over de waterstaatszorg in het noordelijk stroomgebied van de Vecht. De behandelde periode is de late middeleeuwen. De 20e eeuw is vertegenwoordigd met een artikel over de vrouw naar de stembus.

Net als vele bladen is het voorjaarsnummers van het *Tijdschrift van de Historische Kring Loosdrecht* (jrg. 22, nr. 102) gewijd aan de periode 40-45. Het nummer wordt geheel gevuld met het verhaal over de Duitse meesterspion (landverrader) Antonius van der Waals. Van der Waals had tot taak verzetsgroepen op te rollen. Hij trad op 28 juni 1944 in Loosdrecht (voor de 4e keer) in het huwelijk met Corrie den Held. Hij opereerde onder vele namen en dook in 1943 als "baron Van Lynden" in Loosdrecht op.

Prof. De Jong acht Van der Waals één van de sluwste en gevaarlijkste verraders. Een intrigerend artikel. Redactie: F. Brand, 02158-24102.

Het Tijdschrift van de Historische Kring Eemnes (jrg. 17, nr. 1) is geheel gewijd aan het leven gedurende de oorlog, het verzet, de onderduikers en het opvangen van evacués. Het eerste artikel gaat over de verzetsman Victor van Swieten, die op 1 oktober 1943 op 36-jarige leeftijd werd gefusilleerd. De operatie "Market Garden" in september 1944 liet het bij Arnhem gelegen dorp Huissen niet onberoerd. De oorlogsvoering eiste zijn tol onder burgerbevolking en velen van hen namen de wijk o.a. naar Eemnes. De daaruit voortvloeiende problemen zoals de voedsel-

voorziening worden in het artikel behandeld. Redactie: B. van Raaij, 02153-86594.

De H.K. "Baerne" wijdt het gelijknamig tijdschrift geheel aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. De april- en meidagen worden opnieuw beleefd door de ogen van J.J.A. Beeke. Hij heeft deze spannende dagen aan het papier toevertrouwd. Het blad laat nog een aantal mensen aan het woord, die hun belevenissen en herinneringen aan de bevrijding vertellen. Ook de bevrijding van Nederlands-Indië wordt niet vergeten. Redactie: mevr. E.J. Heun-ten Holt, 02154-22951.

Het Contactblad van de H.K. Bussum (jrg.11, nr.1) opent met het tweede deel van een artikelenreeks over de familie De Jager. Evert de Jager was kolenhandelaar en begrafenisondernemer. De onderneming werd door de beide zoons Gijs en Teunis voortgezet. De komst van het aardgas in 1971 betekende het einde van de kolenhandel. De 'uitvaarttak' van het bedrijf bleef bestaan en bracht o.a. Willem Ruis naar diens laatste rustplaats. Het blad besteedt tevens aandacht aan de Tweede Wereldoorlog. Allereerst een uitgebreid artikel over de centrale keuken. De auteur

put uit herinneringen van mensen die de keuken gekend of er in gewerkt hebben. Een ander artikel van Marcus van der Heyden gaat over Bussum in de letterkunde. In een eerder deel werden schrijvers, die ten tijde van de oorlog in Bussum woonachtig waren behandeld. In dit stuk komen auteurs aan bod, die voor of na de oorlog in Bussum woonden en in wier werk de oorlog een rol speelt. In het oog springende schrijvers zijn Ina Boudier Bakker, Meyer Sluysen en Hans de la Rive Box. Redactie: Mw. J. Vos-Bogaard, 02159-36710.

De oorlog wordt in het *Mededelingenblad van de Historische Kring Blaricum* (nr.21, mei 1995) uit verschillende invalshoeken belicht. Allereerst een algemeen verhaal over Blaricum in oorlogstijd. Daarna vindt er toespitsing plaats vanuit verschillende belevingswerelden. Naast de briefwisseling van een Blaricumse militair met zijn vrouw is er een artikel gebaseerd op een 'Aantekeningboek' van de Zusters Dominicanessen van het klooster aan de Kerklaan. Ook de 1e vergadering van de gemeenteraad in oorlogstijd is in het blad afgedrukt. Redactie: G.Th. Adema, 02153-15015.

WJD

Boek over Javalaan loopt van stapel

Dankzij een jarenlange verzamelwoede van ons trouwe lid Ans Nieuwenburg-Bron en een daarvoor enthousiast geworden mede-Javalaanbewoner Frits Rekké – gepensioneerd journalist van de *Gooi & Eemlander* – wordt al maanden hard gewerkt aan een historisch boekwerkje over de Javalaan in Hilversum. Als derde medewerker diende zich Fred van Biesen aan, een zeventiger die natuurlijk ook woonachtig is in diezelfde naam, die herinnert aan ons koloniale verleden.

Ans Nieuwenburg stond dus aan de basis van het boekwerkje, dat verschenen moet zijn bij het uitkomen van dit tijdschrift. Ze zegt: "Ik had een doos en een map vol aantekeningen, brieven van vroegere laanbewoners, knipsels uit de kranten zodra het over de Javalaan ging, kattebelletjes van haastig neergekrabbelde ditjes en

datjes, dan weer herinneringen van vóór, tijdens en pal na de oorlog, enz. enz. Dat deed ik al om en nabij 30 jaar, eigenlijk niet goed wetend wat hiermee te doen. Toen kwam mijn overbuurman Frits Rekké op de proppen, die wilde tenslotte wel eens zien wat er in die mappen zat... Hij heeft mijn verzameldrift wekenlang zitten uitwerken. Aantekeningen op een rijtje zetten en toen dat klaar was zag ik het ineens helemaal zitten! Vervolgens hebben we samen met Fred van Biesen zo om de drie, vier weken bijeenkomsten en een plan-de-campagne gemaakt. Ieder van ons zou een bepaald deel van het onderwerp Javalaan' gaan behandelen. Frits een algemeen geschiedkundig deel, ikzelf de leuke anecdotes van laanbewoners in goede, oude tijden. Fred van Biesen het deel over de dubbele en enkele villa's, waarvan er diverse van vóór 1920 date-

De redactie van het boek over de Javalaan bijeen. V.r.n.l. Ans Nieuwenburg, Fred Rekké en Fred van Biezen.

ren. We hebben er ook de omliggende Indische lanen bij betrokken en ook de Dalweg, die al wat ouder is dan de Javalaan. Boekwerken geraadpleegd, bezoeken aan de Openbare Leeszaal en het Streekarchief. En na vóórpublicaties in diverse bladen in 't Gooi kregen we nog heel wat informatie en oude foto's toegestuurd."

Ans Nieuwenburg en haar man Frank wonen bijvoorbeeld in het huis dat eens eigendom was van de dichter en letterkundige Joannes Redingius. Van Olaf de Landell, een andere letterkundige laangenoot, kreeg ze in de loop der jaren ook heel wat boeiende verhalen-van-weleer te horen.

Ans: "Heel leuk werk, dat maken van zo'n boek. Maar als anderen ook zoiets willen doen, laten ze dan eerst met ons contact opnemen.

Dan kunnen wij ze vertellen hoe ze de blunders kunnen voorkomen, die wij in het begin maakten!"

De voorpubliciteit heeft er al voor gezorgd, dat veel geïnteresseerden de verschijning in september nauwelijik kunnen afwachten. Het boek kost f25,-. Dichtbij de kostprijs en een redelijk bedrag voor een relatief kleine oplage, dunkt mij. En het zou me niet verbazen als het boekje een collectors-item wordt. Dus haast u naar... ja, naar wie? Naar Ans Nieuwenburg natuurlijk. Want al is ze de acht kruisjes gepasseerd, met haar vitaliteit kan ze uw bestelling er nog best bij hebben. Haar adres: Javalaan 17, 1217 HD Hilversum. Tel. 035-(6)248587.

JEL

Tentoonstelling 'Pop en Theater'

Nog tot en met 1 oktober 1995 kunt u deze bijzondere tentoonstelling bezoeken in het Goois Museum. Deze werd voor het museum samengesteld door Ansje Knuiman. Het betreft een collectie 20e-eeuwse theaterpoppen, alle afkom-

stig van Nederlandse poppenspelers. Onder de poppen zijn er veel afkomstig van spelers uit de regio zoals die van poppentheater 't Hemeltje uit de jaren '50, de familie Brugman uit Blaricum en het Goois Poppentheater van Rob Numan. Ook

van andere regionale poppenspelers zijn collecties te zien. We noemen Frouke van Zomeren uit Huizen, Herman Broekhuizen uit Loosdrecht en Theo Terra uit Weesp.

Tal van technieken worden getoond. Oude handpoppen als die van Jan Klaassen en Katrijn van rond 1900 naast karikatuurpoppen uit recente tijd, stokpoppen, marionetten en schimmen zoals die uit de voorstelling 'De verschrikkelijke moord te Raamsdonk' van Ger Boonstra.

Een videoprogramma toont fragmenten uit diverse voorstellingen. Jonge bezoekers kunnen spelen met een echte poppenkast en zo lang de tentoonstelling duurt zijn er regelmatig poppenkastvoorstellingen.

Schimmen van Ger Boonstra. Nog maar kort te zien in de tentoonstelling 'Pop en theater' in het Goois Museum te Hilversum.

Expositie 'Pop en Theater', een bijeenkomst van Nederlandse theaterpoppen uit de 20e eeuw. Tot en met 1 oktober 1995 in het Goois Museum, Kerbrink 6, 1211 BX Hilversum. Tel. 035-292826. Openingstijden 12.30-16.30

uur. Toegang f2,50 voor volw. en f1,- voor kinderen. Gratis toegang voor houders MJK, CJP, Pas 65, Libelpas en... de donateurs van het museum.

Beeldenroute door Hilversum

Eind mei verscheen een fietsroute langs de beelden in Hilversum, ons openbaar kunstbezit. De folder is uitgegeven door de Dienst Onderwijs Cultuur en Welzijn van de Gemeente Hilversum.

De folder, op een bijzondere manier gevouwen, biedt een fietsroute langs 70 beelden en gevelversieringen in Hilversum. Daarnaast geeft de folder summiere informatie over de objecten; titel, maker, jaartal, materiaal en plaatsaanduiding. Het valt daarbij op, dat Hilversum haar beelden pas laat 'kreeg'.

Aanvankelijk werd de beeldende kunst vooral toegepast bij kerken, zoals bij de Oud-Katholieke kerk aan het Melkpad (1889). Later zien we dat de omroepen het voortouw nemen bij het plaatsen van beelden. Uit 1932 stamt het beeld 'Moeder en kind' bij de Vara, dat thans naar binnens is verplaatst en daarom niet in de route op-

Omroeporganisaties en bedrijfsleven zijn de laatste jaren belangrijke initiatiefnemers voor nieuwe beeldende kunst in Hilversum. Dit spuitende abstract staat al weer een aantal jaren aan de 's-Gravelandseweg voor de kantooruitbreiding naast de AVRO-studio (foto mei 1995: CvA).

genomen, van 1938 de basreliëfs aan de voorzijde van de KRO-studio en natuurlijk 'de Zaaier' aan de AVRO-studio (1949).

Het beeldenbestand werd na 1958 drastisch uitgebreid. Plantsoenen, scholen en openbare gebouwen werden opgesierd door beeldende kunst. Het is vooral te danken aan de inzet van de heer G.N. Zijlstra, dat in de jaren zestig en zeventig het beeldenbestand van Hilversum sterk werd uitgebreid. Daarbij moet gezegd, dat de fi-

nanciële positie van de gemeente in die tijd rooskleuriger was.

De folder *Een beeldige fietsroute door Hilversum* is een leuke handleiding om een stukje cultuurgeschiedenis van Hilversum te ontdekken. Kan gratis worden afgehaald bij het Goois Museum, de balie van de publieksingang van het Raadhuis en bij het VVV.

CvA

Tentoonstelling over Gooise Stoomtram

De nog jonge Stichting Goois Vervoermuseum Hilversum komt met een thematentoonstelling getiteld **Terug in de tijd met de Gooise Stoomtram**. Een uitgebreide expositie over het tijdperk van de tram in onze regio met rijdende modellen, foto- en documentatiemateriaal, een video-presentatie en tal van interessante attributen. De tentoonstelling wordt vrijdag 13 oktober 1995 geopend met een dialezing over de Gooische Tram door de heer G. Barendrecht. Tevens wordt

een film over de Gooische vertoond uit 1946, het jaar van opheffing van de lijn. Liefhebbers van dit stuk regionale nostalgie (en dat zijn er velen) raden we aan om de data van de tentoonstelling vast te noteren, want e.e.a is maar kort te zien en wel in het St. Annagebouw gelegen in de pastorie tuin achter de St. Vituskerk, ingang St. Vitusstraat. De data: zaterdag 14 en zondag 15 oktober. Openingstijden op beide dagen 11-17 uur. Inlichtingen: tel. 035-6231249 of 6850956.

Verzorgde historische dagtochten

Al eerder attendeerden we u op de activiteiten van het Historisch Toerisme Bureau in Baarn, dat wordt gepersonifieerd door de historica en schrijfster Thera Coppens. Dit bureau heeft zich gespecialiseerd in culturele dagtochten, die duidelijk in de smaak blijken te vallen en dan worden gepronlongeerd.

Zo zijn er nog twee dagtochten op 4 en 11 oktober 1995 naar het Kasteel Nijenhuis in Salland. Ontvangst bij het station Zwolle, een bustocht naar het kasteel. Rondleiding o.m. door de geheimzinnige Vermeerkamer en veel informatie natuurlijk over de vroegere bewoners en hun hebbelikheden. Dan voor de lunch naar het vermaarde restaurant De Librije in Zwolle, gevestigd in een middeleeuws pand. Verder een historische wandeling door deze hanzestad en bezoeken aan de St. Michaëlskerk (met orgelconcert op het beroemde Schnitgerorgel) en het 17e-eeuwse vrouwenhuis.

Een tweede tocht gaat door Antwerpen en wel op 18 oktober 1995. Om 10 uur wordt u bij de Stationskathedraal opgewacht per touringcar. Eerst naar een fin-de-siècle wijk met de meeste Jugendstilhuizen van heel Europa. Dan te voet door de 16e-eeuwse buurt naar de Grote Markt. Vervolgens olv. gespecialiserde gidsen over de unieke tentoonstelling 'Vlaanderen, Castilië en Leon' waar de Vlaamse kunstschaten van de Spaanse vorsten te zien zijn. Gebruik van de lunch op het Zuiderterras aan de Schelde. Bezoek aan aan woonhuis, atelier en tuinen van P.P. Rubens waarna thee in de paleisachtige foyer in het Bourlatheater.

Kosten dagtochten 4 en 11 oktober Nijenhuis/ Zwolle: f110,- p.p. en 18 oktober Antwerpen: f120,- p.p. Inlichtingen: Hist. Toerisme Bureau, Tromplaan 7a, 3742 AA Baarn. Tel. 02154-22901 (uitsluitend op ma. en do. middag van 13-17 uur).